

Museos y las TIC: una alianza para el cambio estratégico de educación y aprendizaje informal. El caso de Andorra.

Yáñez Aldecoa, C.

Universitat d'Andorra

Gisbert Cervera, M.

Universitat Rovira i Virgili

L'irrupció de les TIC i la revolució als museus està capgirant les bases i estratègies de com ha de ser la comunicació i l'aprenentatge als museus del segle XXI. Cada cop més museus i centres de divulgació, molt especialment en l'àmbit anglosaxó, han anat incorporant les TIC, visionats per moltes institucions com a una eina de gestió. Mentre que molts museus encara continuen ancorats al passat, el segle XXI ofereix per davant nombrosos reptes i nous desafiaments que han trobat en les noves tecnologies i les eines col·laboratives una oportunitat única, que ofereixen tot un ventall de noves oportunitats, ja sigui per compartir el coneixement, per gestionar, per educar o comunicar (Black, 2005; Simon, 2010). La funció socialitzadora de qualsevol institució educativa no està completa si no contempla les possibilitats que ofereixen les TIC a la formació (Marqués, 2005). El mestre com agent essencial en la comunitat, hauria d'estar format en el domini i ús de les TIC, perquè pot promoure el seu ús educatiu i ajudar a propiciar la seva integració als centres (Romero, Gisbert, & Carrera, 2009, 2). Però la formació va més enllà de les escoles. Les TIC han modificat la relació espai-temps modificant la comunicació i l'aprenentatge dels museus. El desenvolupament tecnològic ha possibilitat noves estratègies d'aprenentatge aplicables a nous entorns d'aprenentatge com els museus o centres de presentació del patrimoni, o centres de ciències.

Segons recullen Gisbert et al. "hi ha estudis recents que demostren que en el cas de l'educació formal els centres educatius més productius són els que més i millor ús en fan de les TIC per millorar els seus processos educatius, tot potenciant la recerca i l'innovació" (Gisbert, Cela-Ranilla & Isus, 2010, 358). Pensem que cal fer la mateixa reflexió en els entorns no formals d'aprenentatge. Les TIC estan canviant la manera d'aprendre i ensenyar, pensar i comunicar-se. Però com se signifiquen aquests canvis per als museus? Cal obrir tota la riquesa que conserven les institucions culturals i les TIC ens brinden aquesta oportunitat. Aquesta recerca vol analitzar l'integració de les TIC i l'ús que se'n fa als museus d'Andorra. Caldrà veure quins són els recursos relacionats amb la interpretació, quin és el paper que hi juguen les TIC i quins serien els beneficis principals resultants de la seva introducció, molt especialment pel què fa a la presentació i comprensió del contingut. Partim de l'anàlisi del marc teòric i de la metodologia per analitzar l'integració de les TIC i l'ús que se'n fa a les institucions museístiques andorranes. Caldrà veure quins són els recursos relacionats amb la interpretació i l'educació als museus, quin és el paper que hi juguen les TIC i quins serien els beneficis principals resultants de la seva introducció, molt especialment pel què fa a la presentació i comprensió del contingut. S'han definit tres grans objectius: 1) Anàlisi dels museus d'Andorra; 2) Anàlisi de l'ús de les TIC als museus d'Andorra; 3) Anàlisi de l'ús de les TIC per les audiències als museus d'Andorra.

La nostra recerca s'emmarca dins un paradigma interpretatiu, amb una metodologia majoritàriament qualitativa i un mètode descriptiu, entès com a un descripció i definició dels fenòmens. L'estudi comprèn 19 espais museístics que obren al públic de manera regular, independentment del tipus de gestió. Queden exclosos de la mostra d'estudi els productes de caràcter estacional i no consolidats. Per la recollida de dades s'han previst els instruments següents: 1) Un full de registre MUSAND per analitzar i conèixer les organitzacions museístiques d'Andorra; 2) Un qüestionari MUSATIC per avaluar el grau d'implantació de les TIC als museus andorrans; 3) Anàlisi de weblogs de les pàgines webs dels museus i anàlisi del disseny i l'estructura de les webs a través d'un full de registre; 4) Entrevistes estructurades amb els responsables dels museus; 5) Qüestionari e- MUSEDU per analitzar la importància de les TIC als museus des del punt de vista de les audiències; 6) Focus group amb responsables i tècnics dels museus.

Les conclusions d'aquest estudi volen ser útils a nivell global per redissenyar alguns dels eixos de les polítiques culturals d'Andorra sobre TIC a les institucions culturals. I a nivell concret per conèixer la gestió de la reputació digital dels museus d'Andorra, redefinir el seu enfocament i encaminar els museus cap a la realitat contemporània. Finalment, hauríem de poder establir les bases pel futur disseny del Pla estratègic Nacional per la integració i el desenvolupament de les TIC als museus, seguint el models desenvolupat a d'altres països [1]. A priori podríem establir quatre grans reptes de futur: 1) Augmentar els usuaris: dotar als museus dels RRHH i tècnics per incorporar les TIC i esdevenir museus oberts i participatius. 2) Competència digital als museus: augmentar els coneixement de les TIC i la competència digital amb nivells diferents de qualificació entre els museus. 3) Incorporar la tecnologia en la quotidianitat de l'entorn de treball dels museus per millorar-ne el rendiment. 4) L'augment de la qualitat: incorporar eines TIC d'alta qualitat per fer front al canvi de paradigma dels museus del s. XXI.

[1] Destaca l'experiència dels museus d'Escòcia, SMC Scottish Museum Council, (2004) Edimburgh. <http://www.museumsgalleriesscotland.org.uk/publications/publication/40/a-national-ict-strategy-for-scotlands-museums>. Plan director de digitalización, Preservación y difusión del Patrimonio cultural Vasco: http://www.kultura.ejgv.euskadi.net/r46-19123/es/contenidos/informacion/keb_publicaciones_mono_cult/es_publicac/pub_10.html

Referències

- Asensio, M., & Pol, E. (2008). Conversaciones sobre el aprendizaje informal en museos y el patrimonio. Turismo, Patrimonio y Educación. Los museos como laboratorios de conocimientos y emociones (Heredina Fernández Betancort ed., pp. 20-60). Lanzarote: Escuela Universitaria de Turismo de Lanzarote. Retrieved from www.pasosonline.org
- Bascones, P., & Carreras, C. (2009). Unas breves consideraciones sobre los museos ante el reto digital., 2 de juny del 2011, from <http://www.cibersociedad.net/congres2009/es/coms/unas-breves-consideraciones-sobre-losmuseos- ante-el-reto-digital/958/>
- Black, G. (2005). The engaging museum. Developing museums for visitor involment (The Heritage: Care- Preservation -Management ed.). USA i Canadà: Routledge.
- Gisbert, M., Cela-Ranilla., & Isus, S. (2010). Las simulaciones en entornos TIC como herramienta para la formación de competencias transversales de los estudiantes

universitarios. Rev. electrònica Teoría de la Educación: Educación y Cultura en la Sociedad de la Información, 11(1), 18 març 2011.

- Marqués, P. (2005,). Impacto de las TIC en el mundo educativo; funciones y limitaciones de las TIC en educación, [artículo en línea]. [Fecha de consulta: 15 de maig 2011]. <<http://dewey.uab.es/pmarques/si.htm>>
- Hawkey, R. (2006). Learning with digital technologies in museums, science centres and galleries. King's College, London: Futurelab series, Report 9
- Simon, N. (2010). The participatory museum. Santa Cruz, California: Museum 2.0.
- Marqués, P. (2005,). Impacto de las TIC en el mundo educativo; funciones y limitaciones de las TIC en educación, [artículo en línea]. [Fecha de consulta: 15 de maig 2011]. <<http://dewey.uab.es/pmarqueSimon>, S. Museum2.0. blog <http://www.museumtwo.blogspot.com/> Report A National ICT Strategy for Scotland's Museums, Scottish Museums Council, County House, Edinburgh, www.scottishmuseums.org.uk
- Romero, M., Gisbert, M., & Carrera, X. (2009). Centro virtual de recursos de tecnología educativa: Una herramienta para la formación inicial de maestros en TIC. Revista De Universidad y Sociedad Del Conocimiento (RUSC), 6 (2), 11 maig 2011.